

COLOCVIU STRATEGIC

numărul 1, 2004

- *Armata României trebuie să apere interesele țării acolo unde există ele, și nu doar înapoia frontierelor.*
- *Odată cu intrarea în NATO, responsabilitățile, îndeosebi cele care privesc combaterea terorismului sporesc.*
- *Cea mai gravă amenințare a acestui început de secol o constituie cea teroristă. Terorismul este o nouă formă de agresiune la adresa păcii și stabilității.*
- *Brigada 2 Infanterie Moto „Rovine”, ale cărui unități au acționat în toate teatrele de operații, în misiuni de luptă, în operații post- conflict și de menținere a păcii, a acumulat o bogată experiență și este în măsură să acționeze atât în combaterea terorismului, cât și în oricare altă situație.*
- *Operațiile post-conflict sunt deosebit de complexe, chiar mai complexe decât războiul, și cer abilitate, capacitate de adaptabilitate și de reacție rapidă, autosustenabilitate în teatru și foarte mult dinamism.*
- *Militarii români sunt bine pregătiți, corecți, loiali, rezistenți la eforturi prelungite, deși nu toate mijloacele de care dispun îndeosebi în domeniul informaticii și logisticii sunt performante.*

TERORISMUL AGRESIUNE ÎMPOTRIVA CIVILIZAȚIEI

Noi vulnerabilități, amenințări, reacții

După dispariția bipolarismului, conflictele zonale au re izbucnit și s-au amplificat, unele dintre vechile teatre de operații s-au activat o dată cu apariția altora noi, iar politica internațională s-a redimensionat pe obiective acute de gestionare a crizelor și conflictelor, de menținere a păcii și prevenire a războaielor. În acest sens, politica de apărare a devenit una activă și creativă, adaptabilă situațiilor complexe, fluidă și dinamică, și nu limitată la așteptare statică și autarhică, cu arma la picior, a pericolelor. Această etapă a așteptării bazate pe strategii disuasive, oarecum suficiente și aparent liniștitoare, s-a încheiat la 11 septembrie 2001, când războiul continuu al planetei s-a reconfigurat sub forma terorismului. Momentul 11 septembrie 2001 a schimbat lumea. (**General de brigadă dr. Ion Pâlșoiu**).

Înainte de spargerea bipolarismului și apariția războiului terorist, o armată știa precis ce are de făcut, întrucât avea, conceptual și real, un inamic clar, nominalizat, care se putea afla în față, în spate, lateral. A venit însă decembrie 1989, care a fost altceva pentru Armata Română. Instituția noastră nu s-a mai confruntat cu un inamic identificabil, cum o făcuse de-a lungul istoriei, în toate războaiele, și cum, de altfel, se și pregătise, ci cu atac din umbră, continuu, cu o provocare ce venea din aer, de pe clădiri, din locuri ascunse, din eter. Abia după ce s-a acționat în Angola, în Bosnia și Herțegovina, în Afghanistan și în Irak, s-a înțeles cu adevărat semnificația lecțiilor din 1989, încă ne învățate îndeajuns. Intraseam, aproape fără să ne dăm seama, într-o altă epocă, unde se

profilau, pe lângă realitatea încă nedispărută a războiului stat contra stat, altfel de vulnerabilități, de amenințări, de acțiuni și de reacții. Devenise clar, pentru toată lumea, că numai o mare alianță le poate face față, că, numai împreună cu marile democrații occidentale, cu țările membre ale Alianței Nord-Atlantice, vom reuși să facem față noilor pericole, să reducem vulnerabilitățile și să asigurăm securitatea țării și crearea condițiilor necesare pentru promovarea intereselor naționale. Politica de apărare și armata au devenit, în aceste condiții, un vehicul de integrare a României în structurile euro-atlantice, țara noastră contribuind efectiv, cu forțe și mijloace, de mai bine de un deceniu, la menținerea păcii și, din 11 septembrie 2001, la combaterea terorismului. România are în prezent, în teatrele de operații din Balcani, Afghanistan și Irak, în jur de 1900 de militari și participă simultan la cinci operații militare majore în afara granițelor, aproape în același procent (raportat la populație) în care participă și Germania. (**Locotenent-colonel Gheorghe Moghină**).

Indiscutabil, spectrul vulnerabilităților, amenințărilor, pericolelor și, ca atare, al riscurilor s-a lărgit. Cauzele profunde ale acestui fenomen, care nu trebuie lăsat la voia întâmplării, sunt profunde. Cele imediat se pot afla însă și în victoria Israelului în confruntarea cu vecinii săi arabi, în reparația, după 1968, a unor mișcări extremiste, chiar studențești, în multe țări, inclusiv în cele industrializate, precum și în efectele secundare ale sfârșitul Războiului Rece. Majoritatea programelor guvernamentale de combatere a terorismului, cuprind cel puțin patru obiective: prevenirea, descurajarea, previziunea și reacția. Toate acestea sunt foarte dificile întrucât paleta acțiunilor teroriste este foarte largă, surprinzătoare și extrem de violentă, cuprinzând asasinat, luare de ostatici, răpiri, incendieri, atentate sinucigăse, utilizarea bombelor și încărcăturilor explosive, deturnări de avioane, ocuparea prin forță a unor obiective, raiduri de tot felul atacuri unor obiective strategice, sabotaje, acțiuni în cibespățiu etc., cu utilizarea deopotrivă a tehnologiei primitive și a celei de vârf, a armelor de tot felul, inclusiv a unor dispozitive, mijloace și substanțe radiologice, chimice și biologice. Teatrele de operații în care acționează Armata Română ne oferă, în acest sens, o mulțime de lecții învățate. Ele ne oferă nu doar experiențe și proceduri, ci și o mai bună înțelegere a fenomenului, ceea ce este foarte important. Batalionul 26 Infanterie se confruntă, în Irak, cu foarte multe probleme, îndeosebi în punctele obligatorii de trecere, dar le face față cu succes. Acțiunile gherilelor sunt deosebit de virulente și destul de bine organizate. Luptătorii comunică prin semnale telefonice, prin oglinzi și prin alte mijloace, unele extrem de ingenioase (arabii sunt foarte inteligenți), organizează ambuscade în puncte obligatorii de trecere, atacuri prin surprindere asupra convoaielor, clădirilor, asasinat și sabotarea noilor structuri irakiene, manipulează populația săracă etc. Toate acestea necesită reacții pe măsură, adică evitarea șabloanelor, deplasarea pe itinerare diferite, la dus și la întors, folosirea patrulilor și echipelor de cercetare etc. (**Maior Ioan Nicolae**).

Comunicațiile au un rol cu totul special în operațiile antiteroriste, contrateroriste și post-conflict. Există, desigur, multe realizări în acest domeniu, îndeosebi în ceea ce privește dotarea cu stații și autostații cu salt de frecvență. Mașinile ARO pe care sunt montat acestea nu sunt, din păcate, blindate, ceea ce face vulnerabil sistemul de comunicații din teatru. Mijloacele fir folosite de noi în teatre sunt complet depășite și nu asigură interoperabilitatea. Se impune introducerea în înzestrare a telefoanelor digitale care să

poată lucra pe 2 sau pe 4 fire și a comutatoarelor numerice. Acestea trebuie să fie conectate cu R.M.N.C. prin satelit, realizându-se astfel, în teatru, legături stabile, de bună calitate și cu costuri mici. (**Maior Gheorghe Dincă**).

Particularități ale proiectiei, protecției și acțiunii forței

Fenomenul terorist nu se manifestă numai în cele cinci teatre de operații în care se află și unități ale Armatei Române, dar adevăratele lecții în combaterea terorismului și în acțiunilor post-conflict, în primul rând, aici se învață. Uneori suntem tentați să acționăm după metode și proceduri clasice, ca și cum am avea în față un inamic simetric, ce respectă legile și obiceiurile războiului. Așa ceva nu mai există astăzi. Vreme cavalerismului teatrelor de operații a trecut demult. Toate unitățile noastre din teatrele de operații s-au confruntat, totdeauna, cu probleme deosebite, de la cele de proiectie și protecție a forței, la cele logistice și medicale. Chiar dacă au aceleași denumiri, misiunile nu sunt la fel. Deși se operează cu proceduri standard, modul lor de aplicare depinde de foarte mulți factori, începând cu situația politico-militară din zonă și continuând cu condițiile climatice, tradițiile, religia, obiceiurile, gesturile și cu interesele imediate ale populației, cu realitățile mereu schimbătoare în modul de operare al elementelor ostile, rețelelor, organizațiilor și grupurilor teroriste. Știi cam cum se operează, dar niciodată nu poți fi sigur că numai așa se va acționa. În anumite zile de sărbătoare, poți avea parte de atacuri teroriste sinucigăse, în altele de acțiuni teroriste împotriva populației și infrastructurilor. Nu știi cine îți sprijină pe teroriști sau pe rebeli și, mai ales, de ce. Pentru protecția forței, în Afghanistan, spre exemplu, s-au săpat șanțuri, în Kosovo s-au ridicat valuri de pământ, în timp ce în Angola s-au folosit saci cu nisip. Totdeauna, bazele trebuie să fie dispuse în zone unde se poate organiza siguranța și apărarea, cu tot ce trebuie făcut în astfel de situații (adăposturi, chiar bunkere, căi de acces supravegheate, ieșiri de urgență, lucrări de apărare apropiată etc.). De aceea, accesul la informații și folosirea la maximum a mijloacelor proprii de culegere a datelor și informațiilor sunt esențiale. În orice moment, trebuie să știi ce se întâmplă, să deduci și să intuiești la ce te poți aștepta, să organizezi un sistem de supraveghere, inclusiv prin folosirea elicopterelor, avioanelor fără pilot, senzorilor de informații, precum și a patrulelor de cercetare, posturilor de observare, a punctelor de control, a santinelor pe perimetru și supravegheerii interioare. Pentru a avea succes în ceea ce privește, protecția forței, fiecare acțiune și fiecare misiune se cer organizate în detaliu, ținând seama de toate eventualitățile, inclusiv de relațiile cu populația țării-gazdă. (**Maior Cătălin Jianu**).

Proiecția și protecția forței în operația antiteroristă din Afghanistan, Batalionul 26 Infanterie fiind prima unitate românească ce a îndeplinit o misiune de luptă în cadrul unui teatru de operații îndepărtat, s-au realizat destul de bine, urmărindu-se, în tot acest timp, reducerea la maximum a impactului agresiv asupra populației. Afghanistanul este o țară aflată de multă vreme în război. Oamenii de acolo sunt obișnuiți de zeci de ani, chiar de sute de ani, cu violența, cu războiul, cu moartea. De aceea, bombardamentele americane, acțiunile forțelor speciale și ale altor forțe aduse în teatru nu i-au speriat. Unitățile noastre au avut însă foarte multe lucruri de învățat pe acest teatru de operații foarte îndepărtat, atât în ceea ce privește războiul asimetric, cât și comportamentul față de o populație care acceptă orice, mai puțin umilința. De aceea, noi am dus acolo nu doar forța impunerii, ci

și o psihologie mai pământeană, mai realistă de punere în operă a unor proceduri standard privind relațiile civil-militar, negocierea, protecția populației, îndeosebi a copiilor și bătrânilor, respectul tradițiilor, neofensarea valorilor și tradițiilor. Dar efectele unui spațiu ostil, măcinat de conflicte armate seculare, sărăcia și suferința ne-au afectat și pe noi. Este o experiență unică, extrem de bogată și de interesantă, pentru care, din păcate, s-a și plătit, după înlocuirea „Scorpionilor Roșii”, cu viața a doi oameni din Batalionul 812 Infanterie. S-au învățat însă foarte multe pentru misiunea din Irak și continuăm să învățăm și acum. (**Maior Nicu Dumitrescu**).

Respectul și reconsiderarea rolului omului

Cu cât o societate este mai dezvoltată, cu atât este mai vulnerabilă la atacuri teroriste cu un impact psihologic deosebit. Terorismul psihologic se centrează mai ales pe tehnici speciale de psihologie și de parapsihologie, dar și pe un primitivism violent și surprinzător. Pe timpul Războiului Rece, au avut loc experimente, îndeosebi în cadrul celor două superputeri (efectul Montauk, experimentul MK Ultra etc.), centrate pe descoperirea și folosirea unor substanțe, de tipul renumitei LSD, care să genereze fie augmentare fizică și psihică, fie panică și nesiguranță, pe unele tehnici de hipnoză, telepatie, acțiune a unor câmpuri înalte etc. Asemenea experimente au fost făcute și de sovietici pe numeroși subiecți la „Institutul Creierului”. Este foarte posibil ca rezultatele unor astfel de încercări să ajungă sau să fi ajuns deja la îndemâna teroriștilor și să fie folosite, în relație cu anumite elemente ale armelor de distrugere în masă, împotriva populației, valorilor și instituțiilor democratice. La urma urmei, unul din obiectivele urmărite de teroriști este efectul psihologic. În teatre, acest efect rezultă din surprinderea atacurilor tip gherilă, precum și din imposibilitatea supravegherii și dezamorsării unor astfel de acțiuni. (**Maior Ion Achim**).

Ne debarasăm din ce în ce mai mult de obiceiul nostru străvechi de a situa pe ultimul loc, cam în tot ce facem, adică în reformă, în modernizarea instituției militare, ca și în acțiunile împotriva terorismului, în război și în operațiile post-conflict, omul concret, luptătorul. Mai punem încă deasupra omului organizația, misiunea, judecata și prejudecata. Acțiunile din teatrele de operații au scos însă în relief, cu forța realității, cât de important este factorul uman.

De aceea, proiecția și protecția forței ar trebuie să înceapă cu implementarea grijii față de om, care înseamnă deopotrivă calitatea pregătirii lui pentru astfel de misiuni împotriva terorismului, în război și în operațiile post-conflict și crearea condițiilor necesare pentru ca el, omul, în cadrul unității sale, să-și poată îndeplini misiunea. Deci, proiecția forței începe... cu logistica. S-au realizat multe lucruri în acest domeniu, de la sistemul național logistic integrat la îmbunătățirea echipamentului, dar tocmai logistica nu a prea fost o reușită în proiecția primei forțe românești în Afghanistan într-o misiune de luptă (îndeosebi în ceea ce privește prevederea nevoilor de consum, dar nu numai), ceea ce a impus unele cheltuieli suplimentare. De exemplu, în armata americană, estimarea consumului de ulei de motor se face plecând nu de la numărul de vehicule, ci de la numărul de militari. Sunt multe de spus și de făcut în acest domeniu, atât în ceea ce privește responsabilitățile și competențele, cât și rezolvarea concretă a problemelor. Pentru prevenirea

subdimensionării logistice, se cere elaborarea temeinică a unei politici de susținere suplimentară, în mijloace și oameni, a logisticii și, în aceeași măsură, externalizarea anumitor activități, extinderea sistemului de lucrări încredințate unor antreprenori, precum și, în măsura posibilului, dezvoltarea unei cooperări internaționale în acest domeniu. (**Maior Liliana Marinescu**).

Asigurarea medicală în teatru pune totdeauna probleme deosebite, atât în perioada de pregătire și pe timpul transportului, cât și în introducerea și extragerea forțelor. Ea trebuie să fie flexibilă și ușor adaptabilă situațiilor. Spre exemplu, actualele vaccinuri sunt, practic, inutile în contextul patologiei infecțioase care bântuie Asia de Sud-Est, deci și Afghanistanul, în timp ce vaccinurile antigripale, antidizenterice și antimeningococice sunt mult mai utile. Sunt necesare, de asemenea, mașini blindate de asistență medicală, întrucât teroriștii și rebelii nu respectă nici un fel de convenție și nu-i interesează semnul de Cruce Roșie. S-ar impune și un regulament de asigurare medicală în operație. Și personalul ar trebui sporit. Un pluton medical este insuficient pentru forțele din teatru, în condițiile în care riscurile luptei și cele de îmbolnăvire sunt din ce în ce mai mari. (**Maior dr. Mișu Răileanu**).